

Óheppin træta

Í hesum døgum eru vit vitni til eina heldur óheppna trætu millum føroyingar og grønlandingar, sum kann enda við eini orrustu skulu vit ganga eftir tíðindunum í útvarpinum gjáramorgunin.

TAD vit her sipa til er sáttmálatrætan millum føroysku yvirmennin á grønlandskum fiskiskipum og reiðarini. Grønlandingar ynskja ein nýggjan sáttmála við føroysku yvirmennin, sum teljast upp móti 100 í tali og tiskil eru ein av liv-æðrunum í stórum parti av grønlandska fiskiflotanum. Hetta vilja føroyingar og felag teirra í Føroyum ikki góðtaka, tí teir siga, at sambart útspælinum ella kravinum frá grønlandingum merkir hetta, at føroyingarnir skulu munandi niður í løn.

MÁLID hevur so fingið ta avleiðing, at føroysku yvirmenninir hava sett blokadu í verk móti teimum grønlandsku skipunum, og úrslitið er tað, at ein stórtur partur av grønlandska fiskiflotanum liggur fyri teym.

SAMBART tíðindunum í útvarpinum í gjár, so hevur stóða føroyinga loypt øði í mangan grønlanding, og hóttaðir um valdsgerðir hava verið frammi.

UTTAN at leggja okkum út í tað sáttmálastrið, sum nú er millum báðar partarnar, so kunnu vit bert vóna, at báðir partar eru so mikið at sær kommir, at teir vilja geva seg - fyrri at fáa neyðugar samráðingar í lag. At

seta hart móti hørdum frá báðum síðum kann hava álvarsligar avleiðingar og enda við, at tað veruliga fer at verða sett hart móti hørdum, hvør so enn ætlar at byrja.

FØROYINGAR eiga ikki at góðtaka fullkomiliga órimulig krøv frá grønlandskari síðu, men tað má heldur ikki vera so, at vit føroyingar bara rætta bringuna fram og vilja vísa okkara styrki. Tað tænar ongum endamáli. Føroyingar og grønlandingar eru vina- og grannatjóðir - og henda vinskapið mugu ikki slíkar hendingar sleppa at forkoma líka mikið hvør so elvir til sirið.

TAD er eingin ivi um, at báðar tjóðirnar hava brúk fyrri hvørjari aðrari. Sum smáar tjóðir við viðkvæmari mentan standa vit sterkar við at standa saman. Okkara egna felags áhugamál, so sum okkara náttúruvirkidomi og okkara umhvørvi, eru vit sjálvi best til at verja - í móti ágangi utanfrá.

VIT eru altíð so skjótt at finna skeivleikar hjá øðrum heldur enn okkum sjálvum. So hevur eisini verið í Føroyum. Teir føroyingar eru helst ikki so fáir, sum ikki dáma grønlandingar, hóast størstiparturin av okkum virðir grønlandingar sum øll onnur fólk. Men millum okkum eru so nøkur fólk, sum alla tíðina hava lyndi til at sáa hatur og misálit á onnur, tí tey ikki júst gera sum okkum lystir ella tí tey ikki vilja tæna okkara áhugamálum. Tí tey ikki hava somu áskoðanir sum vit.

TAD er neyðugt, nú umrødda træta er við at gerast til eitt veruligt strið millum grønlandingar og føroyingar, at vísa á, at ein av okkara fremstu politikarum, umboðandi stjórnarflokkin á danatingi, hevur verið tann, sum aftur og aftur hevur roynt at birta upp undir hatur ella klandur millum føroyingar og grønlandingar.

TAD er stutt síðani, at hann í stjórnarblaðnum holvdi eina lortabyttuna fyrri og aðra eftir yvir grønlandingar, tí teir ikki vildu geva okkum fisk og meira burtur av teirra egna ríkidømi. Vit minnst, hvussu hesin fremsti uttanríkispolitiski fram-søgumaður fólkaflokksins ferð eftir ferð langaði út eftir grønlandingum. Fyrst tí teir dittaðu sær at hava eina meining um okkara brøðralag við apartheidstýrini í Suðurafrika og Namibia og vóru so mikið erligir og søgdu sum var, at slíkt apartheidstýri innafyrri danska kongaríkið kundu teir ikki góðtaka. Og soleingi vit føroyingar hildu fram við tí, soleingi fingi vit ongan fisk frá teimum. Greið og erlig tala.

HETTA elvdi til eina hetzlíknandi herferð móti grønlandingum, eina niðurgerðing av grønlandingum sum fólk og tjóð. Henda herferð stóð tann føroyski fólkaflokkurin, núverandi stjórnarflokkur Føroya aftanfyrri. Tí flokkurin tók ongantíð avstand frá tí sum hesin framstandandi politikari flokksins aftur og aftur framtíðandi við.

SO koma næsta herferðin, og tað var í samband við Føroyingahavnina og møguleikan hjá okkum at fáa

fiskakvotur í Grønlandi. Aftur ein niðurgerðing og útspilling av grønlandingum, sum nú høvdu vent brøðratjóðini Føroyum bakið - takkarlønir fyrri at vit høvdu lært teir at fiska osfr.

ERU grønlandingar vreiðir inn á føroyingar í hesum døgum, so skyldast tað neyvan bara teirri sannroynd, at semja ikki fast millum teirra reiðarir og okkara yvirmenn. Nei, tað man stinga nógv djúpri. Í hvørt fall so djúpt, at tann klúvt sum ÓLi Breckmann við fólkaflokkinum í sínum skjaldramerki, hevur grívið millum tjóðirnar báðar, verður torfør at tirva til aftur. Ein klúft, sum leiðandi fólkafloksmenn við lógmanni á odda, um vilji var til tess, kundu fyrirbyrgt við at sett stavnemannin uppá pláss. Men tað hvørki tímdur, tordu ella vildu teir, og nú sæst so úrslitið av hesi miðvísu herferð móti grønlandingum.

VÓNANDI verður trætan millum føroysku yvirmennin og grønlandsku reiðarini loyst skjótt. Men tann dagur má vera farin, tá vit føroyingar uttan víðari og sum eina sjálfvígju halda okkum kunna fáa framhaldandi vinning av, at tað vóru vit sum einaferð lögdu grønlandingum lag á at fiska og vóru við til at menna teirra fiskivinnu.

jamu

Gott og væl

Tróndur Djurhuus hevur viðhvørt lyndi til at eksperimentera í so nógv við forminum, so formurin gerst so áhugaverdur, at tað, sum eftir stendur, er, at tað má vera okkurt áhugavert við *manninum sjálvum*, meðan vit gloyma tað hann fortelur okkum. Tað gjørdi vit ikki hóskvöldið í sendingini um lógtings- og landsstýrismanna-lønir og sam-sýningar og biðipengar. Greiður problematikkur, greiðir spurningar, og ymisk sjónarmið og hartil greið tøl á skerminum. Sjónarmiðið hjá Anfinni Kalsberg var hugvekjandi og mæð dámdi væl, at Tórdur Niclasen gjørdi (sjónvarpið) vart við, at talan var bert um 2,6 miljónir í biðipeningi og gav sjónvarpinum eitt tips: landskassayvirtrekk uppá 300 miljónir í 1989. Tað

er langt síðani vit hava sæð tann *kritiska* Trónd, so tað var ein hóskandi uppgáva fyrri hann á la *Heydragangur*: Yvirtrekk í 80'unum t.d.

Í hesum teigi hevur mangan verið klist niður á útvarpið. Tað fer eisini at verða gjørt framyvir í teimum førum, har orsök er til tess. Men farna vik-an hevur borið boð um, at tað ber til at gera eitt rimiligt útvarp.

Fyrst okkurt hjartasuff, so kunnu vit taka tað positiva í seinna enda. *Barna-útvarpið*, - onkuntíð skal farið meira gjølligt ígjøgnum barnasendingarnar yvirhvørir. Nú lænti eg oyra eina lítla løtu til barnaútvarpið týskvöldið. Tað byrjaði við spurninginum *Hvat vilja tit hoyra?* Og børnini svara *søgur* og *sangir o.s.f.*

Útvarps- og sjónvarpsummæli

Mær tókti tað undarligt at byrja við eini 'mini-orðabók'. Ikki tí at børnini ikki krevja 'málátt' í eð-kennis-svarinum og als ikki tí, at ein slíkur mál-táttur er nakað vánaligt hugskot. Tvørturímóti! Byrjið við einum sangi ella eini søgu ella bara einum 'hvat hava tit gjørt í dag?'-práti við tvey børn. So sita børnini og lurtu, bara tað, teimum stendur í boði, vekir sang- og rútmu-gleði ella er nóg forvitnisligt.

Nú kundi væl verið byrjað við einum mál-tátti kortini. Men tað hevði kravt, at hann var forvitnisligur. Ein hoyrði, at málmaðurin (eg fekk ikki við, hvør tað var, - Her-luft?) hevði gjørt sær ómak, men enn havi eg ikki hoyrt um nakað barn, sum skilti tað, sum sagt var (eg

havi hoyrt um eitt, sum bað mammu sína koma og seta seg hjá tí, »tí handan søgan er so óhugnalig«! og um fleiri vaksni, ið heldur ikki skiltu tað). Leggið burtur at brúka 'lýsingarorð', 'hjáorð' o.s. fr. (uttan so, at tey verða viðgjørð burturav). Takið brot úr onkrari barnasøgu, so børnini hava nakað konkret at halda seg til; tá fara tey at skilja, um fjallatussin hevur tað gott ella væl. Annars skal eg heilsa frá einari 10 ára gamlari vinkonu í Vest-manna, at søgan í barna-útvarpinum er einastandandi góð.

Og so kann eg ikki lata vera við at venda aftur til sendingarnar hjá Helga Jacobsen frá grindarðstevnuni í Árhús. Fyri tað fyrsta ger hann sama mistakið, sum Ámi Greg í

sjónvarpinum á sinni, tá hann fór við Sundstein og Ivan og Purkuni til Keyp-mannahavnar: fer heilt til Árhús fyrri at tosa við føroyingar. Tað er óneyð-ugt. Hvi ikki tosa við *aðrar* enn føroyingar, nú tú vart farin, - bæði út-landingar, sum vóru har og útlendingar, sum ikki vóru har, - eitt nú Green-peace ella aðrar.

Hartil er útvarpið ótrú-liga partískt í grindamál-inum, eins partískt og gamla útvarpsummanningin var tað. Og tað er ótol-andi! Eisini hetta evnið skal takast fyrri eina aðra ferð. Hóskvöldið hoyrði eg okkurt um, at føroy-ingar vórðu hóttr við lívinum í Grønlandi; eg fekk tað ikki rættiliga við, men vælsignaðir endi ikki í grindajournalistikkinum: føroyingar hava grein í sínum máli, meðan grøn-landingar eru við ómæl-andi at líkna og bæði ó-reiðiligar snildir og hartil fúsir at taka lív.

Og so var tað tann positivu ÚF-kritikkurin. Útvarpstíðindini eru av

sonnum strammaði upp. Serliga ein dag herfyri - tann fyrsta dagin Ditleif Eldevig varð havdur frammi - vóru tíðindini góð. Vit vita, at tit fylgja væl við í maskinmeistarar-ósemjuni, men nú var hon hóskiliga flutt afturum, meðan annað og meira týðningarmikið kom fyrst. Og ikki minst uttanlands-tíðindini vóru frálík, - ikki bert umset og lísu upp av handahógv, men rediger-aði!

Ditleif Eldevig varð siter-aður fyrri at hava sagt, at einki hald var í hasum, sum íslendski skiparin færdi fram: at Havsbrún gevur minni vør, enn landað verður. Well, tað, má Ditlev hefta fyrri, og møguliga sigur hann satt. Men kannið tað nú! Væl-signaðir kannið tað nú, tí eg dugi væl at síggja teir handilsigu fyrimunirnar fyrri Ditleiv, um so er at hatta ber til.

Og so var tað Jóhann Mortensen og John Smith. Frálíkt, endiliga eitt tann